

STEFAN ZWEIG

BİLİNMEYEN
BİR KADININ
MEKTUBU

BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU

Brief Einer Unbekannten

Stefan Zweig

Yayına Hazırlayanlar: Köksal Şaka - Sibel Erdal

Düzeltili: Bilge Yorulmaz

Kapak Tasarım: Ahmet Söğütüoğlu

ISBN: 978-605-5034-61-0

Yaymevi Sertifika No: 32378

1. Baskı: Ekim 2017

Baskı: İmak Ofset

Yenibosna / İSTANBUL

Tel: 0 212 656 49 97

Matbaa Sertifika No: 12531

©2017 Parodi Yayınları

Tüm hakları saklıdır.

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında,
yaynevinin izni alınmadan hiçbir şekilde kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

PARODİ YAYINLARI

Ağaoğlu My Office 212 Kat: 3/54

Bağcılar / İSTANBUL

Tel: 0212 244 05 77

www.parodi.com.tr / info@parodiyayinlari.com

Parodi Yayınları, Mono Kültür Sanat tescilli markasıdır.

Almanca aslından çeviren:
Mustafa Topal

1959 yılında Artvin-Yusufelili bir memur ailenin çocuğu olarak doğdu. Öğrencilik yıllarında edebiyat tutkusu gelişti, bu alana büyük bir ilgi duydu. Yazdığı birçok öykü, şiir, masal ve deneme dergilerde yayımlandı. Üniversite hayatı Ankara Üniversitesi DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'yle başladı. Bu dönemde yabancı dil eğitimi yanı sıra felsefeyle de ilgilenmeye yöneldi. Uzunca bir süre İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinden çeviriler yaparken felsefe ve tarih alanlarındaki çalışmalarına da ağırlık verdi. Bu arada İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Felsefe ve tarih üzerindeki çalışmalarıyla ilgili birçok makale ve kitap yazdı. Tarih çalışmalarına paralel olarak sürdürdüğü Milliyetçilik ve Ulusçuluk konularındaki araştırmalarını *Uluslu Düşünmek*, *Ulusun Gizemi* ve *Büyüsü Üzerine Bir İnceleme* adlı kitapta topladı ve yayımlattı. Ardından felsefi romanları yayımlandı. *Sokrates ile Nasreddin Hoca'nın İstanbul Serencamı* ve *Nietzsche ile Nasreddin Hoca'nın Truva Serencamı* isimli iki roman yazdı. İletişim, Yordam, Vate vb. yayınevlerine sosyoloji, psikoloji, felsefe ve edebiyat alanlarında çok sayıda çeviriler yaptı ve yapmaya devam etmekte.

BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU

Ünlü romancı R., üç günlük kısa dağ tatilinden sabahın oldukça erken bir saati Viyana'ya tekrar döndüğünde gardan bir gazete satın aldı ve tarihine göz atar atmaz o günün doğum günü olduğunu anımsadı. *Kırk bir!* dedi kendi kendine ancak bu gerçeği fark etmiş olmaktan o an için ne sevinç ne de hüznü duydu. Hışırdatarak çevirdiği gazetenin sayfalarına hızlıca göz gezdirdi ve hemen bir taksiye atladı. Eve varır varmaz uşağı onun yokluğunda uğrayan birkaç ziyaretçinin adını ve gelen birkaç telefon haberini ayaküstü kendisine bildirdi. Sehpanın üzerindeki tepside birikmiş mektuplar onu bekliyordu. Koltuğuna oturup, ilk anda bu yığına kayıtsız bir bakış atarak göndericilerin adlarından ilgisini çeken birkaç tanesini açtı. El yazısı tanıdık olmayan ve epey kalın olanı kenara ayırdı. Koltukta arkasına rahatça yaslanıp sabah çayını içerken gazete ve dergileri okumaya devam etti ve bir puro

yakıp kenara ayırdığı o mektubu eline aldı.

Alelacele yazıldığı hissi veren yaklaşık iki düzine sayfanın, el yazısından bir kadına ait olduğu belliydi ve mektuptan çok müsveddeyi andırıyordu. Belki de içinde gönderenle ilgili açıklayıcı bir not vardır diye düşünerek zarfın içini bir kez daha yokladı. Ancak zarf boştu ve kâğıtların üzerinde ne bir imza ne de adres vardı. *Çok garip* diye düşündü ve bakışlarını tekrardan mektuba yöneltti.

“Beni hiç tanımamış olan sana!” diye yazıyordu, başlık ya da hitap yerine. R. şaşırıp kaldı. Bu gerçekten ona mı yazılmıştı yoksa hayalî birine mi? İçinde birden bir merak uyandı ve okumaya başladı:

Çocuğum dün öldü –o küçük ve narin hayatın ölümüne yenik düşmemesi için üç gün üç gece amansız bir mücadele verdim. Yıkıcı grip nöbetleri onun ateşler içindeki zavallı bedenini acımasızca sarsarken aralıksız kırk saat boyunca yatağının baş ucunda oturdum. Gecedен gündüze, gündüzden geceye onun yanan alınına ateşini düşürecek, ıslak bir şeyler koydum; onun o biteviye titreşen o huzursuz, minik ellerini hep elimde tuttum. Üçüncü akşam tükenmişim. Farkında olmadan bir ara gözlerim kendiliğinden kapanmış. Üç ya da dört saat boyunca sert tahta sandalyede uyuklarken acımasız ölüm onu benden aldı. Zavallı, canım oğlum şimdi orada, küçük yatağında öldüğünde nasılsa yine tastamam aynı biçimde yatıyor; sadece gözlerini, o zeki, koyu renk gözlerini kapatmış, ellerini de göğsünün üstünde birbirine kavuşturmuşlar. Yatağın her bir köşesinde dört mum yanıyor. Ona bakmaya cesaret

BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU

edemiyorum, kımıldamaya cesaret edemiyorum çünkü mumların alevi titrediğinde oğlumun yüzünün ve kapalı ağzının üzerinden hızla gölgeler geçip gidiyor; yüz hatları kıpırdar gibi oluyor ve bunlara bakıp onun ölmediği sanısına kapılabiliyorum. Birden uyanacak, o incecik sesiyle bana tatlı ve çocukça sevgisini dile getirecekmiş gibi bir duygu doğuveriyor içimde. Ama biliyorum ki o öldü; artık dönüp ona bakmayacağım, bir kere daha umuda kapılıp yine hayal kırıklığına uğramak istemiyorum. Biliyorum, biliyorum, dün çocuğum öldü. Artık bu dünyada benim için yalnız sen varısın, bir tek sen; benimle ilgili hiçbir şey bilmeyen, kendi mutluluğundan başka hiçbir şey ve hiç kimseyle ilgilenmeyen, her şeyi ve herkesi alaya alan sen! Evet, yalnızca sen varısın; beni hiç tanımamış olan, benim de sevmekten bir türlü vazgeçemediğim sen!

Beşinci mumu aldım ve sana bu mektubu yazdığım masaya koydum. Yüreğimde kabaran duyguları haykırmadan, ölen çocuğumla burada baş başa kalamam ve bu korkunç anda hissettiklerimi, geçmişte ve bugün hâlâ benim için her şey anlamına gelen seninle paylaşmayıp kiminle paylaşabilirim? Belki sana kendimi açık bir biçimde anlatamayacağım, belki de anlatsam beni anlayamayacaksın. Şu an kafam kaynayan bir kazan gibi; şakaklarım zonkluyor, ellerim, ayaklarım, her yanımlı sızıyor. Sanırım ateşim var. Buralarda kapı kapı gezinen grip belki şimdi bana da bulaşmıştır da kendi işimi kendim halletmek zorunda kalmadan bu şekilde ölüp çocuğuma eşlik etmiş olursam, bundan hiç üzüntü duymam. Sana bu satırları yazarken zaman zaman

STEFAN ZWEIG

gözlerim kararıyor; belki bu mektubu tamamlayamam ama yine de bütün gücümü toplamaya çalışacağım; bir defa, sadece bir defa, seninle, beni hiç tanımamış olan seninle konuşmak istiyorum, sevgilim.

Konuşmak istediğim tek kişi sensin ve ben ilk kez her şeyi anlatmak niyetindeyim sana. Bütün hayatımı bilmeni istiyorum; o hayat ki her zaman senindi ama sen onu hiç bilmedin. Ne yazık ki sırrımı ancak ben öldüğümde, artık bana bir yanıt vermek zorunda kalmadığında, bütün bedenimi şu anda böylesine buz kesmiş gibi ve böylesine ateşler içinde sarsmakta olan acılarım son bulduğunda öğrenmelisin. Eğer yaşamaya devam etmek zorunda kalırsam bu mektubu yırtıp atacağım ve her zaman koruduğum sessizliğime yeniden dönecek, sonrasında da susmaya devam edeceğim. Ama bu mektubu elinde tutuyorsan o zaman bil ki bu satırlarda artık ölmüş olan bir kadın, sana bütün hayatını, ilk dakikasından son anına kadar hep senin olmuş olan hayatını anlatıyor. Sözlerim korkutmasın seni; ölmüş biri artık hiçbir şey istemez; sevmeyi de, kendisine acınmasını da, avutulmayı da. Senden istediğim tek şey, sana itiraf etmeye beni zorlayan korkunç acıma ve burada anlattığım her şeyin doğruluğuna inanman. Her şeye inan, senden yalnızca bunu istiyorum: insan, biricik çocuğunun ölüm anında asla yalan söylemez.

Sana hayatımı, ilk defa seni tanıdığım gün gerçek anlamda başlamış olan bir hayatı anlatmak istiyorum. Senden öncesi yalnızca kasvetli ve bulanık; hayal meyal hatırladığım, her yanı toz tutmuş, örümcek ağla-

BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU

rının sardığı, karanlık yüreğimde hiçbir aidiyet ve bağ kuramadığım iç karartıcı nesnelere ve insanlarla dolu bir mahzen. Sen geldiğinde on üç yaşındaydım ve hâlen oturmakta olduğun dairenin bulunduğu, şu an hayatımın son nefesini oluşturan bu mektubu okumakta olduğun binada; seninkiyle aynı katta, senin kapının tam karşısındaki dairede oturuyordum. Şüphesiz ki bir maliyeciden dul kalmış kadını (sürekli matem elbiseleri giyerdi) ve onun yarı yetişkin, sıksa kızını hatırlamıyorsa –öylesine sessiz sedasız yaşadık ki bu durum acınası küçük burjuva yoksulluğumuzun tipik bir ifadesiydi– belki de ismimizi bile hiç duymamışsındır çünkü daire kapımızın üzerinde ad yazan bir plaka falan yoktu; bizi görmek için gelip giden de pek olmazdı. Zaten aradan çok zaman geçti, belki de on beş-on altı yıl, hayır, bizi hatırlaman gerçekten olanaksız sevgilim, ama ben, ah evet, ben, elbette her ayrıntıyı büyük bir tutku ve özlemlerle hatırlıyorum, senden ilk kez söz edildiği ve seni ilk kez gördüğüm günü hatta saati bile. Benim için hayat o anda gerçek anlamıyla başladığına göre bundan başka türlü olmasına olanak var mı? Sabırlı ol sevgilim, sana her şeyi en baştan sonuna kadar anlatacağım için lütfen kısa bir süreliğine beni dinlemek sana yorucu gelmesin; ben seni bir hayat boyu sevmekten yorulmadım.

Sen bizim yaşadığımız binaya gelmeden önce senin dairende sürekli kavga eden, sevimsiz, kötü insanlar kalıyordu. Kendileri yoksul ve sefil bir yaşam sürdürdükleri hâlde bizim yoksulluğumuzdan nefret ederlerdi çünkü bizim yoksulluğumuz onlarınki gibi

STEFAN ZWEIG

seviyesiz değildi. Adam ayyaşın tekiydi ve sık sık karısını döverdi; geceleri çoğu zaman devrilen sandalyelerin ve kırılan tabakların gürültüsüyle uyanırdık. Bir keresinde adam kadını yüzü gözü kan içinde kalacak biçimde dövmüş; kadın, saçları darmadağın bir hâlde merdivenlere doğru koşmuştu, sarhoş kocası da küfürler savurarak, insanlar çıkıp da polis çağırarak tehdit edene kadar arkasından bağırıp durmuştu. Annem onlarla herhangi bir ilişki kurmaktan özenle kaçınmış, bana da onların çocuklarıyla oyun oynamayı yasaklamıştı; onlar da her fırsatta benden bunun hıncını çıkarırlardı. Sokakta karşılaştığımızda bana kötü sözler söylerlerdi hatta bir keresinde çok sertleştirilmiş bir kartopunu kafama atmış, alnımdan kanlar akmasına neden olmuşlardı. Binada yaşayan herkes ortak bir içgüdüyle bu insanlardan nefret ederdi; öyle ki bir gün bu korkunç aile ansızın binadan taşınmak zorunda kalınca –sanırım adam hırsızlıktan dolayı hapse atılmıştı– hepimiz rahat bir nefes aldık. Boş kalan bu daire için kiralık ilanı birkaç gün boyunca binanın ana kapısında asılı kaldı, sonra indirildi ve bir yazarın, tek başına yaşayan, sessiz sakin bir beyin bu daireyi kiralağığı bilgisi kapıcı sayesinde hızla yayıldı. Senin adını ilk kez işte o zaman duydum.

Birkaç gün sonra badanacılar, boyacılar ve duvar kâğıtçıları, evi önceki yağlı ve pis sakinlerinin izlerinden temizlemek üzere geldiler. Günlerce çekiç, fırça ve kazıma gürültülerinin birbirini izlemesine rağmen annem hâlinde son derece memnundu çünkü nihayet karşı dairedeki kargaşanın bittiğini söylüyordu.

BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU

Taşınma sırasında seni görmedim. Yüksek tabakadan kişilerin evlerinde çalıştığı her hâlden belli olan uşağın, o kır saçlı küçük adam, sürece son derece ağırbaşlı bir tavır ve konulara hâkim bir yetkinlikle yöneliyor; boyama, dekorasyon ve mobilyaların yerleştirilmesi gibi işlerin tamamını denetliyordu. Hepimiz çok etkilenmiştik; bunun ilk nedeni, şehrin varoşlarında yer alan binamız için yüksek sınıflardan ailelerin evlerinde görev yapmış bir uşağın varlığının bütünüyle yeni bir durum olmasıydı. İkinci nedense sıradan uşaklarla hiçbir biçimde senli benli olmamasına karşın herkese son derece uygar ve nazik bir yaklaşıma sahipti. Daha ilk günden anneme, ona bir hanımefendiymiş gibi saygı gösteriyor; benim gibi küçük bir kıza karşı bile her zaman samimi, kibar ve gayet ciddi davranıyordu. Senin adını söylemesi gereken anlarda, bunu öylesine bir saygı ve sevecenlikle yapıyordu ki sana alışılacelmış bir hizmet ilişkisinin ötesinde bağlı olduğu hemen anlaşılıyordu. O iyi yürekli, yaşlı Johann'ı evet, çok sevmiş olsam da her zaman senin yakınında olabildiği ve sana hizmet edebildiği için aynı zamanda çok kıskanırdım da.

Sevgilim, bütün bu önemsiz, bu gülünç ayrıntıları anlatıyorum çünkü senin kişiliğinin ve varlığının, seni tanıdığım ilk günden itibaren, ben henüz çok sıklılgan ve utangaç küçük bir çocukken bile üzerimde ne kadar büyük bir etki yarattığını iyice anlamamı istiyorum. Daha hayatıma girmeden, senin başının üzerinde ışıltılı bir hale olduğundan gayet emindim; sen bizlerin nezdinde zenginliğin, mucizevi bir görkemini

STEFAN ZWEIG

ve bir sır perdesinin ardında ulaşılmaz bir varlıktın sanki. Varoştaki o küçük binanın yoksunluklarla dolu dar çerçevesinde yaşayan bizler, sabırsızlıkla senin yeni evine taşınmanı beklemeye başlamıştık. Sana yönelik bu heyecanlı merakım, bir öğleden sonra eve gelip de binamızın önünde içi mobilya dolu bir arabanın durduğunu gördüğümde doruk noktasına ulaşmıştı. Ağır eşyaların büyük bir kısmı daha önceden hamallar tarafından yukarıya taşınmış; şimdi daha küçük eşyalar birer birer çıkarılıyordu. Taşınan her şeye hayran hayran bakabilmek için binanın dış kapısının yanında durdum çünkü senin eşyaların bana alışık olduklarımdan çok daha farklı geliyordu, hepsinin sanki büyüklü bir havası var gibiydi: Hint tanrılarının tasvirleri, İtalyan heykelleri, canlı ve parlak renklerle yapılmış büyük tablolar... En sonunda sıra kitaplara geldi; öylesine güzel, öylesine çok ve çeşitli kitaplar vardı ki bir insanın bu kadar çok kitabının olabileceğini hayal bile etmemiştim. Bunlar senin dairenin kapısının önünde üst üste konuyor; yaşlı uşak, elindeki tüylü fırçasıyla dikkatli bir biçimde tek tek tozlarını alıp onları bir kenara istifliyordu. Açgözlü bir merakla gittikçe büyüyen kitap yığınına yanaştım, yaşlı uşak beni oradan uzaklaştırmadı ancak bana açıkça cesaret de vermedi; bu nedenle kitapların herhangi birine dokunmayı göze alamadım, oysa bazı ciltli kitapların yumuşak derisine dokunmayı ne çok isterdim. Sadece ürkek bir şekilde kitapların adlarını okumaya çalıştım: birçoğu Fransızca ve İngilizceydi, bazıları ise tek bir kelimesini bile anlamadığım başka dillerdendi. O an için orada

BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU

öylesine durup o kitapları saatlerce bıkmadan seyredebilirdim. Ancak o sırada annem seslendi ve içeriye girmek zorunda kaldım.

Seni henüz görmemiş olmama rağmen bütün akşam boyunca seni düşündüm. Benim yalnızca bir düzine kadar ucuz, eskimiş ve yıpranmış, karton kapaklı kitabım vardı; onları her şeyden çok sever, her birini tekrar tekrar aynı heyecanla okurdum. Dolayısıyla bu kadar çok kitabı olan, kitapları böylesine seven ve okuyan, bu kadar çok yabancı dil bilen, böylesine zengin ve aynı zamanda bilgili bir adamın nasıl birisi olacağını ölesiye merak etmeye başlamıştım. Bunca kitabının olması, bende sana yönelik olağanüstü denilebilecek derin bir saygı duygusu yaratmıştı. Senin nasıl birisi olduğunu zihnimde canlandırmaya çalışıyordum: tıpkı bizim coğrafya öğretmenimiz gibi gözlüklü, uzun beyaz sakallı, yaşlı bir adam olmalıydın ancak ondan çok daha nazik, yakışıklı ve yumuşak başlı biriydin zihnimde –seni yaşlı bir adam olarak tasarladığım hâlde, nasıl olup da aynı zamanda yakışıklı birisi olman gerektiğinden böyle emin olduğumu bilemiyorum. İşte o gece ve daha seni tanımazken ilk kez senin hayalini kurmuştum.

Ertesi gün sen eve geldin ancak o kadar gözetleme rağmen seni göremedim; tabii bu durum, merakımın daha da artmasına neden oldu. Sonunda üçüncü gün seni gördüm. Çocuksu hayal gücümün ürettiği Tanrı baba imgesinden çok farklı olduğunu görünce ne kadar şaşırdığımı tahmin edemezsin. Gözlüklü, tatlı, yaşlı bir adamdı hayal ettiğim oysa ve sonra sen

STEFAN ZWEIG

geldin; sen, yani bugünkünden farksız, geçen onca yılın bile üzerinde hiçbir iz bırakmadığı, hiç değişmeyen sen. Açık kahverengi, çok şık spor bir kıyafet giymiştin ve her zamanki sana özgü o canlı, haşarı erkek çocuk çevikliğine merdivenleri ikişer ikişer adımıyla bir çırpıda yukarıya çıkmıştın. Şapkan elindeydi, böylece gençlere özgü saçlarınla aydınlık ve canlı yüzünü tarifsiz bir şaşkınlıkla görebilmiştim: yakışıklılığın, inceliğinin, zarif bedeninin ve iki dirhem bir çekirdek şıklığının karşısında hayretler içinde kalmıştım. Beni ve başkalarını sürekli şaşkına çeviren sendeki o kendine özgü niteliği, seni görür görmez hemen fark etmiş olmam aslında çok garipti. Şahsında iki farklı kişiliğin birleşip bütünleştiğini hemen anlamıştım: sen bir yandan coşkulu, kaygısız, neşeli, kendini tümüyle maceradan maceraya koşmaya adanmış, havai bir gençtin ama aynı zamanda sanatsal düzeyde son derece derinlikli bilgileri olan, kültürlü, ağırbaşlı ve yüksek sorumluluk bilincine sahip bir görev adamıydın. Seni tanıyan herkesin zamanla ve bilinçli bir farkındalıkla anlamış oldukları bir olguyu, senin ikili bir yaşam sürdüğün gerçeğini, ben bilinçsiz bir biçimde, âdeta içgüdüsel olarak hemen algılamıştım. Bu ikili yaşamdan birisi, bir yönüyle aydınlık, tüm dünyaya açık bir yaşamdı; diğeri ise bu aydınlık dünyaya yüz çevirmiş, yalnızca ve tümüyle senin bildiğin bir yaşamdı. Sendeki büyümlü çekim gücünün etkisi altına girmiş, henüz on üç yaşında bir kız çocuk olarak senin varlığının bu derin sırrını, sendeki bu ikili yaşamın gerisindeki bu derin yarılmayı ilk bakışta fark etmiştim.